

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48, Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia lipca 2003 r.

RLU-54-6/195/03/IM

Decyzja RLU Nr 19/2003

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 122 poz. 1319 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Przedsiębiorstwa Usługowo-Wytwórczego „SERW” Sp. z o.o. w Chełmie,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nie stwierdza się stosowania przez Rapid Żywiec Trade Sp. z o.o. w Olsztynie praktyk ograniczających konkurencję, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2 w. w. ustawy, polegających na wypowiedzeniu umowy dystrybucyjnej i odmowie sprzedaży piwa dla w/w przedsiębiorcy, działającego na rynku lokalnym, obejmującym powiaty: krasnostawski, chełmski i włodawski .

Uzasadnienie

W dniu 25.02.2003 r. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie wpłynął wniosek Przedsiębiorstwa Usługowo – Wytwórczego „SERW” Sp. z o.o. w Chełmie (reprezentowanego przez radcę prawnego [REDAKCYJNA], zwanego dalej „Serw”, o wszczęcie postępowania

antymonopolowego przeciwko Rapid Żywiec Trade Sp. z o.o. w Olsztynie, zwanej dalej „Rapid”, pod zarzutem nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku sprzedaży piwa „Grupy Żywiec”, poprzez wypowiedzenie umowy dystrybucyjnej i odmowie dostaw piwa i innych napojów, tj. w sposób określony w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie (...) lub ogólnie w art. 8 ust. 2 tejże ustawy, jako nienazwanej praktyki ograniczającej konkurencję.

W oparciu o powyższy wniosek, uzupełniony w dniu 14.03.2003 r., organ antymonopolowy wszczął postępowanie antymonopolowe.

We wniosku oraz w jego uzupełnieniu „Serw” poinformował, że był stroną umowy dystrybucyjnej, zawartej z „Rapid” w dniu 30.10.2000 r., która została następnie w dniu 28.10.2002 r. wypowiedziana, ze skutkiem na koniec stycznia 2003 r. Umowa ta zapewniała wnioskodawcy, jako dystrybutorowi na preferowanym obszarze działalności (powiaty Krasnystaw, Chełm i Włodawa), dostawy piwa butelkowego, w puszkach oraz beczkowego. Wzmiankowana umowa dystrybucyjna oprócz zapewnienia preferencyjnych dostaw (ceny na poziomie fabrycznym) zobowiązywała „Serw” do dokonywania comiesięcznego sprawozdania handlowego, dotyczącego piw „Grupy Żywiec”. Zdaniem wnioskodawcy właśnie zgromadzenie przez „Rapid” pełnej informacji o rynku zbytu piwa z terenu działania „Serw” było przyczyną wypowiedzenia umowy dystrybucyjnej. „Serw” sformułował twierdzenie, iż „Rapid” posiadając pozycję dominującą na rynku właściwym, dopuścił się jej nadużycia poprzez ograniczenie zbytu ze szkodą dla kontrahentów, co wyczerpuje znamiona art. 8 ust. 2 pkt 2 w/w ustawy o ochronie (...). Według wnioskodawcy takie działanie dostawcy piwa może być także zakwalifikowane jako ograniczenie dostępu do rynku innym przedsiębiorcom, przez „odejście źródeł zaopatrzenia umożliwiających normalną konkurencję cenową”, czyli jako praktyka nienazwana, mieszcząca się w treści art. 8 ust. 2 ustawy o ochronie(...), ze względu na jego otwarty charakter tego przepisu. Wnioskodawca podniósł, że przed skierowaniem wniosku do Prezesa UOKiK wystąpił do „Rapid” o cofnięcie wypowiedzenia umowy dystrybucyjnej, jednak pismo to nie odniosło skutku.

Odpowiadając na pytania organu antymonopolowego, skierowane do „Serw” w związku ze złożonym wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego, wyjaśnił on, że nie zna innych powodów rozwiązania umowy dystrybucyjnej niż podstawa prawna (pkt XII ust. 3 umowy dystrybucyjnej) wskazana w piśmie przedmiotową umowę wypowiedzianą. Ponadto „Serw” poinformował, że na terenie swojej działalności miał wyłączność na sprzedaż piwa beczkowego (typu keg) Grupy Żywiec, natomiast w zakresie pozostałych produktów tej Grupy podobną działalność prowadziło sześć innych hurtowni.

W odpowiedzi na postawione zarzuty, „Rapid” stwierdził, że nie znajdują one oparcia w stanie faktycznym oraz wyjaśnił, że jedynymi, rzeczywistymi przyczynami wypowiedzenia umowy dystrybucyjnej firmie „Serw” były fakty związane z niedotrzymaniem przez nią warunków zawartej umowy, w szczególności przyczyny natury ekonomicznej i dotyczące złej jakości świadczonych usług. Podpisując umowę dystrybucyjną „Serw” zobowiązał się do przedstawienia dostawcy piwa odpowiednich zabezpieczeń finansowych i rzeczowych, ten warunek został spełniony tylko częściowo (nie ustanowiono hipoteki kaucyjnej). Zgodnie z twierdzeniem „Rapid”, od połowy 2002 r. narastały problemy z terminową realizacją płatności przez „Serw”, a zgłaszane zastrzeżenia nie odnosiły skutku. Narastające zadłużenie „Serw” oraz brak zapłaty należności w ustalonym terminie płatności spowodowały wypowiedzenie przez „Rapid” umowy dystrybucyjnej w oparciu o zawarte w niej postanowienia pkt XII ust. 3. Taka podstawa wypowiedzenia umowy, dając wnioskodawcy postępowania trzymiesięczny okres wypowiedzenia stwarzała, zdaniem „Rapid” możliwość naprawy zaistniałej sytuacji. W trakcie okresu wypowiedzenia „Rapid” skierował do „Serw” trzy pisma z wezwaniem do zapłaty, które pozostały bez odpowiedzi. Według „Rapid” taki sposób rozwiązania umowy był bezsprzecznie najłagodniejszą formą rozwiązania współpracy, zważywszy, że mogło to nastąpić ze skutkiem natychmiastowym, w oparciu o pkt VIII ust. 1 lit. D umowy dystrybucyjnej.

„Rapid” poinformował ponadto, iż w ciągu całego 2002 r. i dwóch kolejnych miesięcy wypowiedział wyłącznie jedną umowę dystrybucyjną, tj. umowę z „Serw”.

W konsekwencji „Rapid” wszczął postępowanie sądowe celem wyegzekwowania i zabezpieczenia roszczeń. Zgodnie z informacją zawartą w wyjaśnieniach „Rapidu” i z załączonej kopii nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, podstawowa kwota należności „Serw” wynosiła na dzień udzielania wyjaśnień (8.04.2003 r.) zł. Aktualnie w sprawie toczy się postępowanie przed Sądem Okręgowym w Lublinie.

Ponadto „Rapid” podniósł w wyjaśnieniach fakt obniżenia jakości świadczonych przez „Serw” usług na rzecz jego klientów poprzez nie zapewnianie m.in. dostępności wszystkich produktów Grupy Żywiec dla uczestników obrotu na niższym szczeblu, co spowodowało konieczność podjęcia dystrybucji równoległej.

Odpowiadając na pytania Prezesa UOKiK, zamieszczone w postanowieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego „Rapid” przedstawił informacje dotyczące: jego udziału w rynku, ilości posiadanych i rozwiązanych umów dystrybucyjnych na terenie objętym niniejszym

postępowaniem, polityki handlowej w stosunku do firm dystrybucyjnych. Powyższe informacje (oprócz danych dot. Ilości rozwiązanych umów) zostały przedstawione w formie załączników do odpowiedzi na wszczęcie postępowania przez Prezesa UOKiK. Jednocześnie „Rapid” wystąpił z wnioskiem o ograniczenie pozostałym stronom prawa wglądu do materiału dowodowego w zakresie objętym w/w załącznikami. Wniosek o utajnienie został przez Prezesa UOKiK odpowiednim postanowieniem (Postanowienie z dnia 13.05.2003 r., znak: RLU-54-6/195/03/IM ograniczające prawo wglądu do załączników Nr 1, 2, 3 i 4 do „Stanowiska strony w postępowaniu antymonopolowym” z dn. 8.04.2003 r.) uwzględniony, a „Serw” nie zgłosił w tym względzie zażalenia. Z danych przedstawionych przez „Rapid” wynika, że jest on (oddział w Lublinie) wyłącznym dystrybutorem produktów Grupy Żywiec na terenie województwa lubelskiego. Na terenie całej Polski, w podobny sposób działają pozostałe spółki dystrybucyjne, bezpośrednio lub pośrednio zależne od Browarów Żywiec S.A. W załącznikach do wyjaśnień „Rapid” określił wielkość sprzedaży dokonywanej na teren rynku lokalnego, właściwego w sprawie (powiat chełmski, krasnostawski i włodawski), jego szacunkowy udział w tym rynku oraz informacje co do umów dystrybucyjnych rozwiązywanych i zawieranych przez „Rapid” na tym terenie. *(dane utajnione)*

Odnosząc się do zarzutu odmowy sprzedaży piwa „Rapid” wskazał, iż jest on nieuzasadniony. Wnioskodawca może oczywiście w dalszym ciągu kupować piwo od „Rapid”, ale w związku z rozwiązaniem umowy dystrybucyjnej, na innych warunkach finansowych (m.in. płatność z góry), trudno bowiem oczekiwać od jakiegokolwiek przedsiębiorcy, że będzie on finansował swojego dłużnika, udzielając mu kredytu kupieckiego, bez żądania spłaty wymagalnych i bezspornych należności.

„Rapid” zwrócił uwagę, iż „Serw” dopiero po upływie 3,5 miesiąca od momentu wypowiedzenia umowy dystrybucyjnej wystąpił z wnioskiem do organu antymonopolowego i zdaniem składającego wyjaśnienia było spowodowane to podjęciem przez „Rapid” działań prawnych, zmierzających do odzyskania wierzytelności.

„Rapid” przedstawił ponadto dowody w postaci: korespondencji kierowanej do „Serw” w sprawie przeterminowanych płatności, nakazu płatniczego wydanego w dniu 7.02.2003 r. przez Sąd Okręgowy w Lublinie oraz pisma „Serw” z dnia 28.03.2003 r. potwierdzającego chęć spłaty części należności i wnoszącego o wyrażenie zgody na zwolnienie nieruchomości z hipoteki przymusowej, świadczące, wg oceny „Rapid”, o wiarygodności jego twierdzeń.

„Serw” nie ustosunkował się do przedstawionych przez „Rapid” wyjaśnień i dowodów.

Oceniając przedstawiony stan faktyczny **Prezes UOKiK ustalił i zważył**, co następuje :

Podstawą do zastosowania przepisów ww. ustawy jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, że w wyniku sporu pomiędzy stronami doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie bowiem z art.1 ust.1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* „ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”. Powyższe przesądza o wyłączeniu możliwości podejmowania przez organ antymonopolowy działań w celu ochrony interesów indywidualnych. Taką interpretację potwierdza orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W wyroku z dnia 28.05.2001 (sygn. akt XVII Ama 82/00) sąd stwierdził, że „postępowanie antymonopolowe nie może dotyczyć spraw jednostkowych”. Podobnie w uzasadnieniu do wyroku z dnia 4.07.2001 (sygn. akt XVII Ama 108/00) sąd antymonopolowy zajął stanowisko, że: „interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien by on ustalony i konkretyzowany. Organ administracji - Prezes Urzędu winien być w toku i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej - art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dostrzeżony przez nie określoną z góry liczbę osób, a nie jednostki, czy też określoną grupę. A zatem podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy antymonopolowej winno by uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie wyłącznie interes prawny jednostki, czy grupy”. Podobnie na temat interesu publicznego wypowiada się Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dwóch kolejnych wyrokach: z dnia 30.05.2001 r. (sygn. akt XVII Ama 80/00) i z dnia 6.06.2001 (sygn. akt XVII Ama 78/00), gdzie wyraźnie podkreśla pojęcie interesu publicznego jako „dotyczącego ogółu” a nie tylko określonej grupy, czy tym bardziej interesu indywidualnego podmiotu. Takie samo stanowisko wyraził Sąd Najwyższy, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 29.05.2001 r. (syg. I CKN 1217/98) stwierdził, że „ustawa antymonopolowa ma charakter publicznoprawny, zatem jej celem jest służenie interesom publicznym. Ingeruje, gdy w wyniku pewnych ogólnych zjawisk zagrożona jest sama instytucja konkurencji. Nie odnosi się do ochrony roszczeń indywidualnych(...)”.

Należy zatem stwierdzić, że nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilno-prawnych kwalifikuje sprawę do postępowania w trybie ww. ustawy. Zawsze decyduje o tym naruszenie przez przedsiębiorcę, w następstwie stosowania praktyk ograniczających konkurencję, interesu publicznoprawnego.

Ochrona wolnej konkurencji dokonuje się bowiem w interesie publicznym - a więc co do zasady - nie w interesie stron stosunków umownych. Odmiennie niż to ma miejsce w postępowaniu cywilnym, ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron, postępowanie w trybie ustawy antymonopolowej ma za swój przedmiot ochronę interesu publicznoprawnego, a więc ma to miejsce wtedy gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji ze strony organów działających w trybie tej ustawy.

Po dokonaniu analizy wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego oraz materiałów zebranych w trakcie postępowania Prezes UOKiK uznał, że działania „Rapid” nie naruszają interesu publicznoprawnego. Spór pomiędzy „Serw”, a „Rapid” ma charakter zdecydowanie indywidualny i cywilistyczny. Wskazane przez wnioskodawcę, jako praktyka ograniczająca konkurencję, działanie „Rapid” ma skutek wyłącznie wobec „Serw” i jest zgodne z zapisami umowy dystrybucyjnej zawartej pomiędzy tymi przedsiębiorcami w dniu 30.10.2000 r. Zapisów tej umowy „Serw” nie kwestionował wobec organu antymonopolowego, ani przed jej zawarciem, ani w trakcie jej obowiązywania.

Z Umowy dystrybucyjnej podpisanej przez obie strony postępowania w dniu 30.10.2000 r. wynika, że wobec wszystkich dystrybutorów „Rapid” stosuje jednolite warunki sprzedaży piwa („jednolita polityka dystrybucyjna”), w tym jednolite terminy płatności za dostarczony towar. W punkcie VIII tejże Umowy, w ust 1d uregulowane są zasady postępowania dostawcy w przypadku wystąpienia zwłoki w płatnościach, przekraczającej uzgodnione terminy, w tym możliwość rozwiązania umowy dystrybucyjnej bez wypowiedzenia. Natomiast ogólny zapis stwarzający obu stronom umowy możliwość rozwiązania jej z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (wykorzystany przez „Rapid” w rozpatrywanej sprawie) znajduje się w punkcie XII ust 3 Umowy. Przedstawione przez „Rapid” dowody potwierdzają jednoznacznie fakt braku dokonywania płatności na znaczne kwoty przez „Serw”. W takiej sytuacji, zgodnie z zapisami Umowy dystrybucyjnej, możliwe było jej wypowiedzenie przez dostawcę piwa bez wypowiedzenia, został jednak wybrany wariant łagodniejszy (trzymiesięczne wypowiedzenie) w celu ewentualnej sanacji stosunków handlowych z „Serw”, co jednak nie nastąpiło, a „Rapid” wystąpił na drogę postępowania sądowego, w celu odzyskania swoich wierzytelności. W tym samym okresie „Serw” przesłał do organu antymonopolowego wnioski o wszczęcie postępowania.

Z przedstawionych przez „Rapid” danych odnośnie ilości podpisanych (a także rozwiązanych) przez niego umów dystrybucyjnych z przedsiębiorcami na

terenie przedmiotowego rynku lokalnego w ciągu 2002 r. oraz stycznia i lutego 2003 r. wynika, iż w styczniu 2002 r. (*dane utajnione*). Ilość ta zmniejszyła się o 1 po wypowiedzeniu umowy z „Serw”. Żadnych innych umów „Rapid” nie wypowiedział, co dodatkowo potwierdza fakt nie wystąpienia w sprawie naruszenia interesu publiczno- prawnego. Szerszy krąg uczestników rynku nie został w żaden sposób dotknięty działaniem „Rapid”, podjętym w celu ochrony własnych, indywidualnych interesów, jako wierzyciela. Nie można bowiem przedsiębiorcy uczestniczącemu w obrocie handlowym odmówić słusznego prawa dochodzenia swoich wierzytelności, zgodnie z postanowieniami zawartej umowy, organizującej stosunki pomiędzy jej stronami. Działania „Rapid” zmierzały w istocie do rozstrzygnięcia sporu cywilnego na tle wynikającym z łączących strony Umowy dystrybucyjnej. Orzekanie zaś o cywilnoprawnych roszczeniach stanowi kognicję Sądu powszechnego a nie organu administracyjnego, jakim jest Prezes UOKiK.

„Serw” nie zgłaszał zastrzeżeń co do zapisów samej Umowy dystrybucyjnej, ani przed jej podpisaniem w 2000 r., ani w trakcie jej obowiązywania. Swoje zarzuty odnośnie obowiązku dokonywania sprawozdań handlowych zgłosił dopiero we wniosku o wszczęcie postępowania przez Prezesa UOKiK, złożonym po wypowiedzeniu Umowy przez „Rapid”. Ocena tejże Umowy przez organ antymonopolowy nie jest możliwa, ze względu na okres przedawnienia. Natomiast ewentualne roszczenia z tytułu, sugerowanego przez „Serw”, wykorzystania przez „Rapid” danych handlowych, poszkodowany przedsiębiorca może realizować na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 1993 r. Nr 47 poz. 211 ze zm.)

Wobec ustalenia, że działania „Rapid” nie naruszyły interesu publicznoprawnego, organ antymonopolowy odstąpił od dokonywania oceny, czy zaistniało z kolei naruszenie konkretnego przepisu ustawy o ochronie (...) w postaci art. 8 ust. 2 pkt 2.

Jak bowiem już wskazano, dla stwierdzenia stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przez danego przedsiębiorcę wymagane jest zaistnienie naruszenia interesu publicznoprawnego. Brak spełnienia tej podstawowej przesłanki wyłącza możliwość stwierdzenia stosowania zarzucanej „Rapid” praktyki.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak na wstępie.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie

dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie .

Otrzymuje :

[REDACTED]

Decyzja podpisana przez Dyrektora Delegatury UOKiK w Lublinie, w dniu 24.07.2003r.